

POLISH SCIENCE JOURNAL

ISSUE 12 (21)

INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

WARSAW, POLAND
Wydawnictwo Naukowe "iScience"
2019

ISBN 978-83-949403-4-8

POLISH SCIENCE JOURNAL (ISSUE 12(21), 2019) - Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019. - 220 p.

Languages of publication: українська, русский, english, polski, беларуская, казахша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯუღრუ

Science journal are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees.

The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

ISBN 978-83-949403-4-8

© Sp. z o. o. "iScience", 2019

© Authors, 2019

TABLE OF CONTENTS

SECTION: ECONOMICS

Бердина М. Ю., Бердин А. Э. (Санкт-Петербург, Россия) ФРАНЧАЙЗИНГОВЫЕ КОФЕЙНИ МИРА НА РОССИЙСКОМ РЫНКЕ....	6
Буряк Є. В. (Кременчук, Україна) СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	17
Панкова Л.І. (Черкаси, Україна) СВІТОВИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ КЛАСТЕРНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ ТА ПРІОРИТЕТИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	27
Фінагіна О.В., Проданова Л.В. (Черкаси, Україна), Коваленко Ю.О. (Покровськ, Україна) ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ БІЗНЕС: ТРЕНДИ Й АСИМЕТРИЧНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРОСТОРУ.....	38
Якубов Абдурахмон (Қарши, Ўзбекистон) ЎЗБЕКИСТОНДА ХУСУСИЙ КОРХОНАЛАРНИНГ ҲУҚУҚИЙ МАҚОМИ ВА ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.....	47

SECTION: HISTORY SCIENCE

Букирбаева Назым (Қарағанды, Қазақстан) ФОЛЬКЛОРЛЫҚ ДЕРЕКТЕРДЕГІ АЛАША ХАН БЕЙНЕСІ.....	51
Букирбаева Назым (Қарағанды, Қазақстан) МОҢҒОЛ ЭТИМОЛОГИЯСЫ.....	69
Букирбаева Назым (Қарағанды, Қазақстан) «АЛАШ ЖҰРТЫ» – ШЫҢҒЫСХАННЫҢ АТА-ТЕК ШЕЖІРЕСІ. ҚАЗАҚ РУЛАРЫНЫҢ ИЕРАРХИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫ.....	79
Букирбаева Назым (Қарағанды, Қазақстан) МОҢҒОЛ-ТАТАРДЫҢ – ТАТАР БАЯНЫ. ТАТАР ЭТИМОЛОГИЯСЫ МЕН ЭТНОГЕНЕТИКАСЫ.....	102

SECTION: MEDICAL SCIENCE

Bugajewski K. A. (Mykołajów, Ukraina) BADANIE INWERSYJNYCH PŁCOWYCH SOMATOTYPÓW U MŁODYCH SPORTSMENEK W SPORTACH ATLETYCZNYCH I W RÓŻNYCH TYPAH SZTUKI WALKI.....	115
Хакимжанова Азизахон Содикжон кизи, Каратаева Лола Абдуллаевна (Ташкент, Узбекистан) ПАТОЛОГИЯ СЛУХОВОГО АППАРАТА У ДЕТЕЙ.....	120

SECTION: PEDAGOGY

Keramova Şahide (Karsı, Özbekistan) ŞİIRSEL İFADEDE DÜŞÜNCE VE DUYGU ŞİIRI.....	124
Toryanik Lyudmila (Kharkiv, Ukraine) THE IMPLEMENTATION OF THE PROJECT-BASED METHOD AS THE EFFECTIVE APPROACH IN TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY.....	129

Аджаблаева Динара Намазовна (Самарканд, Узбекистан) СТУДЕНЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ КРУЖОК КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ВРАЧЕБНЫХ НАВЫКОВ	134
Маматова Наргиза Тоиржоновна (Самарканд, Узбекистан) ОЦЕНКА МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ПО ПРЕДМЕТУ «ФТИЗИАТРИЯ»	138
Нагрибельний Ярослав, Нагрибельна Інна (Херсон, Україна) ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩОЇ ДИСЦИПЛІНИ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	142
Ходжаева Светлана Атахановна (Самарканд, Узбекистан) МОБИЛЬНОЕ ТЕСТИРОВАНИЕ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ	153

SECTION: PHILOLOGY AND LINGUISTICS

Ашурова Алина Сергеевна (Ташкент, Узбекистан) НЕОЛОГИЗАЦИЯ И ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ И ЯЗЫКЕ МАСС-МЕДИА	157
Таирова Феруза Файзуллаевна (Ташкент, Узбекистан) ПРАГМАТИЧЕСКИЙ И КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОДЫ К ОПИСАНИЮ ДИСКУРСА	162
Шакирова Руниза Рафкатовна (Ташкент, Узбекистан) ОТЛИЧИТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РАССКАЗА ОТ ДРУГИХ ЭПИЧЕСКИХ ЖАНРОВ	169

SECTION: PHYSICS AND MATHEMATICS

Kutliev U. O., Abdikarimov X. E., Latipova M. A., Turayeva G. SH. (Urganch, Uzbekistan) INVESTIGATION OF THE ION SCATTERING PROCESS FROM THE A3 B5 SEMICONDUCTORS BY THE COMPUTER SIMULATION METHOD	173
---	-----

SECTION: PSYCHOLOGY SCIENCE

Пак Артём Дмитриевич (Ташкент, Узбекистан) ПСИХОЛОГИЯ МУЗЫКИ ИЛИ МУЗЫКАЛЬНАЯ ПСИХОЛОГИЯ	178
---	-----

SECTION: SCIENCE OF LAW

Dumitru Roman (Chişinău, Moldova) REALIZAREA MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII ÎN SCOPUL RELEVĂRII ȘI DESCOPERIRII INFRAȚIUNILOR TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE ȘI A CELOR DE PROXENETISM ÎN REPUBLICA MOLDOVA	183
Барсукова Ритта Анатольевна, Карымсаков Рахмет Шамилович, Карипова Асель Исенкельдыевна (Нур-Султан, Казахстан) УГОЛОВНО-ПРАВОВАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОУПОТРЕБЛЕНИЯ ДОЛЖНОСТНЫМИ ПОЛНОМОЧИЯМИ	190

Барсукова Рита Анатольевна, Карипова Асель Исенкельдывна (Нур-Султан, Казахстан)	
ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА КОРРУПЦИОННО-ДОЛЖНОСТНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ.....	198
Карипова Асель Исенкельдыевна, Барсукова Рита Анатольевна, Егизбаев Н. У. (Нур-Султан, Казахстан)	
АРБИТРАЖ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: АЛЬТЕРНАТИВА ИЛИ НЕОБХОДИМОСТЬ.....	206

SECTION: TECHNICAL SCIENCE. TRANSPORT

Абдрахманова Каламкас Аманбековна, Байджанов Джумагельды Омарович (Караганда, Казахстан)	
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ЦИКЛИЧЕСКИХ ВОЗДЕЙСТВИЙ НА СТРУКТУРУ И ФАЗОВЫЙ СОСТАВ ЦЕМЕНТНОГО КАМНЯ.....	211
Абдрахманова Каламкас Аманбековна, Байджанов Джумагельды Омарович (Караганда, Казахстан)	
ОСОБЕННОСТИ ТЕПЛОВЛАЖНОСТНОЙ ОБРАБОТКИ ВЫСОКОПРОЧНОГО БЕТОНА.....	215

УДК 332.14:658

Панкова Л. І.
Черкаський державний технологічний університет
(Черкаси, Україна)

СВІТОВИЙ ДОСВІД ІННОВАЦІЙНОЇ КЛАСТЕРНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ ТА ПРІОРИТЕТИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Аннотация. В статье исследовано категорию «инновационный кластер» и предоставлена авторская трактовка. Проанализирован мировой опыт инновационной кластерной модели развития регионов, который предоставил возможность определить специфические особенности и общие черты инновационного кластерообразования в странах Азии, Европы, США. Отмечено, что принцип формирования кластеров на основе географической близости уходит в прошлое, а в основе построения современных кластеров лежит принцип общности экономических интересов. Определены приоритеты инновационной кластерной политики среди которых: консолидация, гармонизация, согласование и балансирование ключевых интересов субъектов вокруг идеи инновационного развития регионов.

Ключевые слова: инновационная кластерная политика, мировой опыт, экономические интересы, приоритеты инновационной кластерной политики.

Abstract. The article explores the category of “innovation cluster” and provides an author’s interpretation. The world experience of the innovative cluster model of regional development is analyzed, which provided the opportunity to determine the specific features and general features of innovative cluster formation in the countries of Asia, Europe, and the USA. It is noted that the principle of cluster formation on the basis of geographical proximity is a thing of the past, and the principle of common economic interests is the basis for building modern clusters. The priorities of the innovation cluster policy are identified among which are: consolidation, harmonization, coordination and balancing of the key interests of the subjects around the idea of innovative development of the regions.

Keywords: innovation cluster policy, world experience, economic interests, priorities of innovation cluster policy.

Постановка проблеми. Інтерес до процесу формування і розвитку кластерів в світі пояснюється позитивним досвідом кластеризації економік багатьох розвинених країн, які довели ефективність кластерного підходу в підвищенні конкурентоспроможності економіки як окремих регіонів, так і країни в цілому. Орієнтація на інноваційний розвиток є істотною особливістю кластерної політики більшості країн світу.

Аналіз в різних країнах, показує, що висока конкурентоспроможність цих країн заснована на сильних позиціях окремих кластерів, що підсилюють конкурентоспроможність і оптимізують управління національною економікою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовними дослідженнями

кластерної теорії є роботи зарубіжних класиків Т. Андерсона, Е. Бергмана, Р. Бошми, Е. Віссера, В. Прайса, М. Портера, Е. Фезера. Загальні проблеми адаптації кластерного підходу до вітчизняних умов зробили українські вчені: О. Амоша, В. Геєць, М. Войнаренко, В. Дубницький, М. Долішній, Б. Данилишин, О. Крайник, Д. Крисанов, Л. Федулова, О. Фінагіна, Л. Чернюк, О. Шаблій та ін. Сукупний науковий потенціал розробок, що сформувався у науковій думці, забезпечив високий теоретико-методологічний рівень дослідження проблем кластерної політики розвитку регіонів. Водночас трансформація українського економічного простору, поява нових форм господарювання і динамічний характер ключових інтересів, вимагають перегляду та розробки принципово нової інноваційної моделі кластерної політики, що враховує економічні інтереси та пріоритети адаптації світового досвіду в Україні.

Метою статті є дослідження світового досвіду інноваційної кластерної моделі розвитку регіонів, окреслення економічних інтересів та пріоритетів адаптації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вимоги сучасного етапу розвитку економіки України потребують значних змін, що обумовлені процесами реалізації положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, економічною інтеграцією із загальним ринком ЄС, зростання ролі технологій, інформації, принципів сталого розвитку регіонів, прагнення до інноваційного розвитку і максимального використання економічного потенціалу. В ситуації, коли далеко не всі галузі і сфери національного господарства є конкурентоспроможними, а також наявність конфлікту на Сході країни диктують необхідність появи нових форм господарювання та розробки принципово нової концепції формування та розвитку кластерної політики, яка б відповідала сучасним вимогам розвитку крос-секторальної співпраці в регіонах на засадах розумної спеціалізації та балансу інтересів в напрямках модернізації економічної системи України відповідно до європейських стандартів.

Специфічною формою консолідації, гармонізації, узгодження та балансування державних інтересів з інтересами бізнесу є інноваційні кластери, що дозволяють сформувати стійкі зворотні зв'язки, системну взаємодію учасників суспільного та економічного життя населення регіону, поєднати зусилля в забезпеченні процесів сталого та інноваційного розвитку регіонів.

В Україні даний підхід на стадії свого розвитку, проте в багатьох країнах, що є лідерами в питаннях формування економіки на кластерній основі накопичено значний досвід його використання.

За визначенням Вольфганга Прайса кластери – це розвинуті економічні осередки, які сприяють розвиткові галузі шляхом зростання продуктивності, стимулювання інновацій та розвитку конкуренції, сприяння створенню нових підприємств, таким чином, стаючи «сплавом» підприємств та інституцій, які співпрацюють для того, щоб забезпечити підприємствам більший прибуток, порівняно з тим, який вони могли б отримати, працюючи окремо [1, с. 34].

Згідно визначення експертів Європейського Союзу (ЄС), «інноваційний кластер – це група незалежних підприємств – інноваційних стартапів, малих, середніх та великих підприємств, а також науково-дослідних організацій, які діють у певній галузі та у певному регіоні і покликані стимулювати інноваційну

діяльність шляхом інтенсивної взаємодії, спільного використання потужностей і обміну знаннями та компетенціями, забезпечення внеску у трансфер технологій, створення мереж і поширення інформації між суб'єктами кластера» [2, с. 10].

На думку автора, інноваційний кластер являє форму інституціоналізації економічних інтересів взаємопов'язаних між собою певною корпоративною культурою взаємодії не лише компаній і організацій, які утворюють інтегровану структуру, але й зовнішніх суб'єктів в рамках використання потенціалу інноваційного розвитку регіонів. Наведене авторське визначення категорії «інноваційний кластер» є актуальним в умовах інтенсифікації просторової інтеграції та глобалізації економіки, а також актуалізує питання формування комплексу дій держави та бізнесу щодо повного використання конкурентних переваг територій на основі балансу інтересів та принципів розумної спеціалізації у регіонах.

З метою виявлення ключових інтересів та пріоритетів адаптації світового досвіду інноваційної кластерної політики доцільно провести інформаційний огляд урядових джерел, інформації міністерств економічного та інноваційного розвитку, доповіді Європейського комітету з питань промисловості та підприємництва, даних Європейської онлайн-платформи з розвитку і формування кластерів, звітної інформації незалежних експертів з питань кластеризації економіки різних країн.

Огляд та систематизація зазначених джерел дозволяє окреслити наступні загальні принципи інноваційного кластероутворення в світовій практиці (табл. 1) [3-9].

Таблиця 1

Принципи інноваційного кластероутворення в світовій практиці [3-9].

Країна	Ядро кластера	Бізнес	Державна підтримка	Приклад
США	Науковий центр / університет	Великі і малі промислові компанії	Значна (державні ініціативи з кластерної політики, розвиток науково-технологічного партнерства, надання податкових кредитів, залучення первинного капіталу)	Технічна долина (Tech Valley, Олбані, Нью-Йорк), Силіконова долина (Каліфорнія)
Країни ЄС	Національні дослідні організації, інститути, університети	Великі і малі підприємства, допоміжні організації інфраструктури кластера	Домінуюча: платформи (макрорівень); асоціації (мезорівень); об'єднання (мікрорівень)	Біотехнологічна долина (Франція, Німеччина), фармацевтичний кластер Університету Луї Пастера (Франція)
Японія	Національний університет / дослідний інститут	Великі і малі промислові компанії	Значна (державні ініціативи з кластерної політики)	Біотехнологічний кластер (Хоккайдо), кластер нанотехнологій (Кансай)

Індія	Національні інститути, дослідні організації	Переважаю малі фірми, що впроваджують нові технології	Значна (державні ініціативи з кластерної політики)	ІТ кластер Kota (Раджастан), Noida Electronics (Уттар Пратеш)
Ізраїль	Національно-дослідний інститут, відділи науково-дослідницьких і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) в промислових компаніях	Переважаю великі промислові підприємства	Значна (кластерні ініціативи, закони для стимулювання залучення інвестицій)	ІТ кластер (Ізраїльська Сіліконова долина), консорціум Remon
Китай	Національні дослідні інститути	Великі і малі компанії, офіси ліцензування технологій при університетах	Значна (державний контроль за діяльністю кластерів)	Міжнародний науково-технологічний парк «Сужоу» (Suzhou, International S & T Park), Високотехнологічний промисловий бізнес-інкубатор (High-Tech Industrial Incubator, Шень-Жень)
Україна	Національні університети / дослідні інститути, провідні промислові підприємства	Переважаю великі промислові компанії	Домінуюча державна ініціатива	Кластер «Біотехнології» (Львів, Україна)

Порівняльний аналіз особливостей формування та розвитку інноваційного кластероутворення є складним процесом, оскільки базою дослідження є конкретні приклади, а як засвідчує наукова спільнота єдиної універсальної моделі інноваційного кластера не існує, навіть в рамках окремої території можуть існувати інноваційно спрямовані інтеграційні об'єднання, які мають принципові розбіжності. Однак, дослідження національних особливостей та принципів інноваційного кластероутворення відбувається зазвичай з огляду структури, ролі держави в розвитку кластерів та основних принципів кластерної політики.

Аналітичний огляд світового досвіду інноваційної кластерної моделі розвитку регіонів надає підстави стверджувати, що існують яскраво виражені розбіжності між західним та східним досвідом інноваційного кластероутворення (табл.2-5)

Таблиця 2

Особливості інноваційної кластерної моделі розвитку США

Характерні риси моделі інноваційного кластера США	Модель кластерної політики США
1. Інноваційний кластер – це комплекс взаємопов'язаних галузей; 2. Інноваційний кластер – це середовище з високим рівнем конкуренції між його учасниками, навіть між фірмами-постачальниками; 3. Переважає горизонтальна структура кластера, що заснована на горизонтальній передачі знання та поєднанні кооперації та конкуренції (cooperation). 4. Ядром інноваційного кластера можуть стати не лише фірми, але й університети, як генератори нових знань та інноваційних ідей; 5. Висока активність в інноваційному кластері венчурного бізнесу; 6. Високий рівень ефективності комерціалізації винаходів завдяки тісному і взаємовигідному співробітництву науки і бізнесу; 7. Висока активність стартап-підприємництва, започаткування студентством власних стартапів; 8. Важливе значення соціокультурних зв'язків та інноваційної культури; 9. Мобільність трудових ресурсів у межах інноваційного кластера та залучення кращих спеціалістів ззовні; 10. Внутрішньо-кластерні взаємозв'язки більшою мірою опосередковуються ринком, відповідно вплив держави менш помітний [10, с. 37–38].	Ліберальна. Кластер розглядається як ринковий організм. Роль федеральної влади полягає в знятті бар'єрів для його природного розвитку. Домінує підхід до формування кластерної політики «знизу-вгору».

Проводячи аналіз американського континенту, передусім необхідно зазначити, що США одні з перших почали застосовувати кластерну концепцію для розвитку економіки. Найяскравішим прикладом її застосування стала Силіконова долина, що об'єднує в собі більш ніж 7000 представництв технологічно високорозвинутих підприємств та фірм, 1,35 млн робочих місць у радіусі 160 км та 2,5 млн мешканців. Розвиток Силіконової долини нерозривно пов'язаний із розвитком сусідніх територій, а також економіки країни загалом. Наукові центри та університети ведуть аналітичну роботу, пов'язану з ініціюванням кластерів. Штат бере активну участь у кластерній роботі: створює комісії з ініціювання кластерів та виділяє початковий капітал на його функціонування. У подальшому залучаються кошти приватних інвесторів [11].

Таблиця 3

Особливості Європейської моделі інноваційного кластероутворення

Характерні риси моделі інноваційного кластера	Модель кластерної політики
1. Більш тісний зв'язок бізнесу та держави і менш виражена внутрішньо-кластерна конкуренція. 2. Модель інноваційного кластера орієнтована на модернізацію традиційних галузей промислової бази Європи. 3. Переважає горизонтальна структура кластера 4. Ядром європейського інноваційного кластера найчастіше виступають інноваційно активні підприємства. 5. Значна роль в інноваційних кластерах інститутів співробітництва як координуючих структур, які сприяють налагодженню взаємодії між учасниками; 6. Інноваційний кластер – це середовище, сприятливе для навчання; 7. «База знань» має важливе значення для ефективної діяльності інноваційного кластера [12, с. 27–28]. 8. Гармонізація процесів кластеризації під єдині стандарти соціального та економічного розвитку ЄС 9. Наявні процеси міжнародної інтеграції (утворення транскордонних кластерів) 10. Законодавче оформлення кластерної політики 11. Формування технопарків, технополісів, наукових центрів на основі та за допомогою навчальних закладів	Присутня як дирижистська модель (Швеція, Франція, Фінляндія та Словенія) так і ліберальна модель (Великобританія) Таким чином, наявні обидва підходи до формування кластерної політики: «згори донизу» та «знизу-вгору».

Європейські процеси кластероутворення характеризуються тісною взаємодією та співпрацею між державою та бізнесом (табл.3). Держава виступає гарантом забезпечення правового поля в рамках якого відбуваються процеси гармонізації ключових інтересів кластеризації.

Наслідки зміни природи кластерів у світі розкрили потенціал інноваційної політики ЄС, який забезпечує його економічний розвиток через створення концепції технологічних платформ для спільних інновацій та обміну інформацією по пріоритетних завданнях і технологічних рішеннях між державними установами, промисловими підприємствами, споживачами, науковими колами і іншими зацікавленими учасниками [13].

Таблиця 4

Особливості Азіатської моделі інноваційного кластероутворення

Характерні риси моделі інноваційного кластера	Модель кластерної політики
1. Ядром кластера є велика компанія навколо якої сконцентровані малі і середні фірми-суміжники, що виготовляють полуфабрикати, комплектуючі, послуги, що одночасно кооперуються та конкурують в ціні та якості за можливість поставок. 2. Переважає вертикальна інтеграція в кластерні об'єднання 3. Активна участь держави в інноваційному кластері та менш виражена внутрішньо-кластерна конкуренція (подібно до моделі Європи)	Дирижистська модель. Велику роль відіграє активна державна (федеральна) політика розвитку кластерів. Домінує підхід до формування кластерної політики: «згори донизу» однак протилежна концепція не заперечується

4. Від США враховано досвід підтримки венчурного бізнесу. 5. Японський інноваційний кластер формується навколо університетів та дослідницьких центрів. 6. Важлива роль відведена встановленню контактів із закордонними підприємствами, університетами, дослідницькими центрами. 7. Великий вплив традицій та релігійних учень у кластерних процесах 8. Вміння вести жорстку боротьбу за формування та функціонування конкурентоспроможних кластерів та сегменти ринку, зайняті конкурентами	
--	--

Успішним досвідом реалізації кластерного підходу серед Азіатських країн є японський, що заснований на субпідрядних та субконтрактних зв'язках між компаніями лідерами та малими (середніми) підприємствами (табл.4). Серед великих інноваційно-технологічних кластерів Японії слід відзначити такі: Хоккайдо (Біотехнологія, IT), Кинки (Біотехнологія, навколишнє середовище), Регіон Тюоку (Машинобудування), Сікоку (Медицина), Регіон Токіо (Регіональний промисловий відновний проект), Кюсю (Переробка та навколишнє середовище, силіконовий кластер (напівпровідники)) [11; 14; 15].

Роль держави в Азіатській моделі кластероутворення є:

стимулюючою – у формуванні кластерних структур;

захисною – у захисті власних виробників від конкуренції з боку іноземних підприємств;

регулюючою та контролюючою через механізми втручання у процеси формування та просування вітчизняної продукції на світових ринках.

Характерні риси моделі інноваційного кластера І. Бортагарей (Уругвай) та С. Тіффін (США)	Модель кластерної політики
1. Модель інноваційного кластера відображає сукупність матеріальних і нематеріальних елементів та взаємодій між ними. 2. Матеріальні елементи моделі охоплюють: фірми, що базуються на знаннях, виробляють інноваційні продукти і формують ядро інноваційного кластера (великі фірми, скупчення інноваційних дрібних фірм, спін-офф і старт-ап); ресурси знань (університети, дослідницькі лабораторії, кваліфіковані кадри); спеціалізовані консалтингові послуги (трансфер технологій, юридичні послуги, патентування, інжинірингові послуги, маркетинг тощо); спеціалізовані ресурси (матеріали, інструменти, обладнання); ринки (покупці, включаючи закордонні); організації, що сприяють створенню кластера та координують його діяльність, у тому числі бізнес-інкубатори; фінансування (стартовий капітал, венчурний капітал, банківські операції) [16, с. 14]. 3. Ядро кластера формується з фірм-лідерів 4. Нематеріальні елементи моделі охоплюють сприятливе соціокультурне середовище; формальні і неформальні взаємодії між особами та організаціями; якість життя людей, які працюють у місцевості, де функціонує інноваційний	Ліберальна. Співпраці уряду та бізнесу, науки та освіти.

кластер [16, с. 18]. 5. Фінансування процесів кластеризації здійснюється за участю міжнародних організацій, наявність прямих іноземних інвестицій, які сприяють впровадженню інноваційних технологій 6. Орієнтація кластерних структур на експорт 7. Рівність участі у фінансуванні кластера його учасниками	
--	--

Відмінною ознакою Латиноамериканської моделі є те, що у формуванні інноваційного кластера нематеріальні елементи (комунікації та культура) є таким же вагомими факторами, як і матеріальні (локальні ринки, спеціалізована інфраструктура тощо) (табл.5). Це є позитивним досвідом для України, що дозволить за умов ефективної адаптації сформувати платформу для налагодження стійких зворотніх зв'язків та баласування ключових інтересів основних суб'єктів кластеризації.

Однак особливості регіональної політики Латинської Америки змушують говорити про проблему відсутності у регіональній політиці, коли підходи до державного регулювання регіонального розвитку змінюються кожні кілька років. У країнах ЄС та інших країнах з розвинутою економікою незважаючи на зміну правлячого кола, регіональна політика характеризується високою стабільністю.

Аналітичне дослідження особливостей досвіду інноваційної кластерної моделі розвитку регіонів країн світу дозволяє визначити перні спільні риси Латиноамериканської та інноваційної кластерної моделі розвитку США, моделями США та Азії, Азії та Європи, що проаналізовано та систематизовано на рисунку 1.

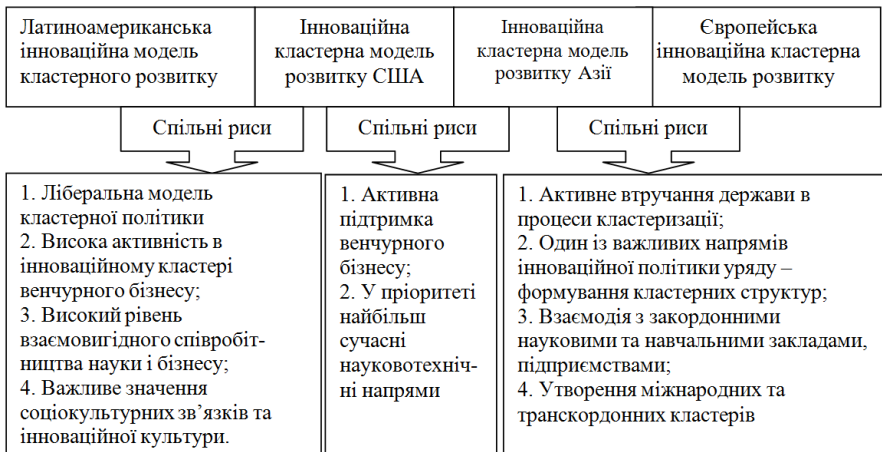

Рисунок 1 – Аналіз спільних рис Азіатської, Європейської Латиноамериканської інноваційних кластерних моделей розвитку та моделі США

Аналіз світового досвіду дозволяє зазначити, що принцип формування кластерів на основі географічної близькості відходить у минуле. В основі

побудови сучасних кластерів лежить принцип спільності економічних інтересів. Згідно звіту за результатами дослідження, що проводилось компанією Cisco в 2011 р, сучасні інноваційні кластери можна охарактеризувати як «цифрові спільноти, що засновані на зближенні та поєднанні інтелектуального потенціалу і не лише за принципом географічної близькості», що пов'язано передусім з розвитком соціальних мереж та механізмів співробітництва в бізнес-середовищі [17].

В ідеалі кластер майбутнього зможе об'єднати знання і професійні навички, вироблені в різних областях спеціалізації і регіонах. Це нова форма взаємодії, що має забезпечити розробку більшої кількості інноваційних рішень найбільш гострих соціально-економічних проблем [18].

Таким чином, враховуючи досвід Лантинської Америки та досвід світових лідерів пріоритетним завданням інноваційної кластерної політики в Україні є:

- консолідація ключових інтересів суб'єктів навколо ідеї інноваційного розвитку регіонів,

- гармонізація консолідованих економічних інтересів, що визначається як процес виключення різновекторності, протиріч в напрямках реалізації регіональної політики та усунення суперечностей із загальнонаціональними інтересами та принципами сталого розвитку суспільства;

- узгодження економічних інтересів суб'єктів регіонального розвитку в парадигмі відносин «влада-населення-бізнес»;

- формування балансу ключових інтересів інноваційного кластероутворення в регіонах.

Процеси консолідації, гармонізації, узгодження та балансування ключових інтересів кластеризації регіонів України дозволить визначити потреби інноваційного кластероутворення як на макро-, мезо- так і мікрорівні, що окреслить пріоритети у формуванні сучасної моделі інноваційної кластерної політики та світовий досвід, що може бути адаптованим в регіонах України в цьому напрямі.

На основі порівняльного аналізу зарубіжних моделей інноваційного кластероутворення пропонується застосування «змішаної» моделі формування регіональних кластерів в Україні, що передбачає з одного боку, активну роль самих регіонів і регіонального бізнесу у формуванні кластерів, з іншого - підтримку кластерних ініціатив з боку державних та регіональних органів влади.

Формування і розвиток регіональних інноваційних кластерів є процесом пошуку компромісу інтересів усіх його учасників, яких можна звести до тріади «бізнес-держава-наука». Залежно від потенціалу регіонального розвитку, а також можливостей для підвищення ефективності управління інноваційними процесами територій, регіони потребують різного ступеня державної підтримки.

Держава повинна зосередитися на створенні умов, що ініціюють і підтримують процеси кластероутворення, будь-які заходи держави повинні носити рекомендаційний характер. Штучне ініціювання та прискорення кластеризації не забезпечить очікуваних ефектів, оскільки утворення кластерів є еволюційним процесом. Кластерна політика, що ґрунтується на підході

«зверху донизу» невзможі забезпечити внутрішній рушійний механізм розвитку утворених кластерів, що може позначитися на їх життєздатності.

Висновки. Ключовий інтерес адаптації світового досвіду кластерного підходу до розвитку економіки регіону в Україні полягає у тому, що практика країн з високим соціальним та економічним розвитком доводить, що саме в рамках кластера зростає ймовірність виникнення унікальної інноваційної ідеї, а також збільшується швидкість і ефективність процесу комерціалізації.

На думку автора, специфічною особливістю Української моделі інноваційного кластероутворення повинно стати поєднання досвіду сучасної інноваційної кластерної політики, стратегії «розумної спеціалізації» з політикою децентралізації в регіонах. «Розумна спеціалізація» спрямована на використання зв'язків, що виникають між сферами економічної діяльності і пронизують традиційні межі кластерів. В умовах коли у світі першочерговим принципом утворення в кластері стає принцип спільності економічних інтересів, а не географічна близькість smart-спеціалізація набуває актуальності в напрямках модернізації економічної системи України, що дозволить стимулювати нові сфери поширення знань з високим ступенем впливу на економічне зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вольфганг П. Кластерна модель регіонального розвитку. Перспективні дослідження. 1999. № 2. С. 33–39.
2. Ketels C. Clusters, Cluster Policy, and Swedish Competitiveness in the Global Economy. Västerås: PRINT Edita, 2009. 66 p. URL: <https://www.hhs.se/contentassets/f51b706e1d644e9fa6c4d232abd09e63/clustersclusterpolicyswedishcompetitivenessd6e53822.pdf>.
3. Часовский В. И. Кластерный подход в стратегии инновационного развития промышленности стран СНГ: http://www.rusnauka.com / 4_SND_2013 / Geographia / 9_127214.doc.htm.
4. About Us // Suny College of Nanoscale Science and Engineering. URL: <http://www.cnse.albany.edu / AboutUs.aspx>.
5. Davila T., Epstein M. J., Shelton R. Making innovation work: how to manage it, measure it, and profit from it. New Jersey: FT Press, 2012. 368 p.
6. Innovation 2010. A return to prominence – and the emergence of a new world order: BCG report, April 2010 // The Boston Consulting Group. URL: <http://www.bcg.com / documents / file42620.pdf>.
7. Community Research and Development Information Service, Individual European Technology Platforms. URL: http://cordis.europa.eu / technology-platforms / individual_en.html.
8. Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China, Science and Technology Programs. URL: <http://www.most.gov.cn / eng / programmes1 / index.htm>.
9. The Project on Emerging Nanotechnologies. URL: <http://www.nanotechproject.org>.
10. Оникпо Т. А. Кластеры в исследованиях американской научной школы теорий конкурентоспособности. Вестник КЭУ: экономика, философия, педагогика, юриспруденция. Караганда. 2017. № 3 (46). С. 36–43.

11. Бутко М. П., Самійленко Г. М. Кластерний підхід до розвитку базових галузей регіональної економіки в сучасних умовах: монографія / під заг. наук. кер. д-ра екон. наук, проф. М. П. Бутка. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2012. 372 с.
12. Оніпко Т. А. Інноваційні кластери у розробках скандинавської школи кластерної теорії. Бізнес-інформ. 2017. № 8. С. 22–28.
13. Innovation policy of the future. Brussels, Belgium: LLC «Ernst & Young», 2011, 40 p
14. Соколенко С. І. Кластери в глобальній економіці: монографія. Київ: Логос, 2004. 848 с.
15. Соколенко С. И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Украинский контекст. Київ: Логос, 2002. 645 с.
16. Bortagaray I., Tiffin S. Innovation clusters in Latin America. Paper presented at 4th International Conference on Technology Policy and Innovation. Brazil, Curitiba. Aug. 28 – 31, 2000. 40 p. URL: <http://www.ic2.utexas.edu/ictpi/mirror/curitiba2000/papers/S11P01.PDF>
17. Lange A. et al. Next-Generation Clusters: Creating Innovation Hubs To Boost Economic Growth. Cisco White Paper Publ., 2010.
18. Innovation policy of the future. Brussels, Belgium: LLC «Ernst & Young», 2011, 40 p.

POLISH SCIENCE JOURNAL

Executive Editor-in-Chief: PhD Oleh M. Vodianyi

ISSUE 12 (21)

Founder: "iScience" Sp. z o. o.,
NIP 5272815428

Subscribe to print 26/12/2019. Format 60×90/16.
Edition of 100 copies.

Printed by "iScience" Sp. z o. o.
Warsaw, Poland

08-444, str. Grzybowska, 87
info@sciencecentrum.pl, <https://sciencecentrum.pl>

ISBN 978-83-949403-3-1

